

Vaststellingen en aanbevelingen bij de optimalisering van de organisatie van levensbeschouwelijke vakken

*Advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van
diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de
organisatie van de levensbeschouwelijke vakken*

Vlaamse Onderwijsraad

Simon Bolivarlaan 17

BE-1000 Brussel

T +32 2 219 42 99

www.vlaamseonderwijsraad.be

info@vlor.be

Advies op vraag van Zuhail Demir, Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk op 4 februari 2026

Uitgebracht door de Algemene Raad op 26 februari 2026 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: Werkgroep Beleidsnota-Programmadecreet op 11 februari 2026 onder voorzitterschap van Marleen Colpin (a.i.)

Dossierbeheerder: Aletheia De Guzman

Inhoud

1	Situering	2
2	Focus van het advies.....	2
3	Algemene vaststellingen	2
4	Vaststellingen en vragen met betrekking tot de voorgestelde optimalisatie.....	3
5	Vaststellingen en vragen met betrekking tot de financiële regeling.....	5
6	Aanbevelingen	5
7	Tot slot.....	5

1 Situering

In het regeerakkoord van 2024-2029 neemt de Vlaamse Regering zich voor om de organisatie van levensbeschouwelijke vakken in het officieel onderwijs vereenvoudigen:

“Het opsplitsen van leerlingen in het officieel onderwijs per levensbeschouwing is organisatorisch moeilijk. We maken daarom voor het officieel onderwijs de omslag naar een model waarin we twee uur interlevensbeschouwelijke dialoog voorzien in het basis en secundair onderwijs binnen de lessentabel.”

Daarnaast wordt in de Vlaamse Begroting 2025-2029, toegevoegd aan het regeerakkoord, een besparing op de levensbeschouwelijke vakken van 33 miljoen in 2026 en 100 miljoen per jaar vanaf 2027 voorzien.

Op 30 januari 2026 besliste de Vlaamse Regering principiële diverse onderwijsdecreten te wijzigen met het oog op “de verbetering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken door scholen meer flexibiliteit te bieden en door een administratieve vereenvoudiging bij de aanstelling van een leerkracht levensbeschouwelijke vakken.”¹

2 Focus van het advies

Met dit advies formuleert de Vlaamse Onderwijsraad een aantal vaststellingen en vragen over de organisatorische en budgettaire impact van het voorontwerp van decreet. We willen op die manier inzichten en aandachtspunten aanreiken die de verdere beleidsvoorbereiding kunnen ondersteunen.

De focus ligt op de aanpassingen waarvoor de Vlaamse Onderwijsraad volgens het Participatiedecreet bevoegd is. Dat betekent dat het advies geen betrekking heeft op de arbeidsvoorwaarden waar de syndicale organen zich over uitspreken (zie art. 73 van het participatiedecreet).² De Vlaamse Onderwijsraad wenst wel zijn bezorgdheid te uiten over mogelijke gevolgen van de maatregelen voor het personeel.

3 Algemene vaststellingen

De Vlaamse Onderwijsraad is zich ervan bewust dat levensbeschouwing en zingeving complexe thema's zijn. De organisatie van het levensbeschouwelijk onderwijs is in de context van het lerarentekort, de diversiteit in de samenleving, besparingen... geen sinecure. We stellen vast dat zowel het regeerakkoord als het voorontwerp van decreet dat erkennen. We waarderen dat de maatregelen uit het regeerakkoord en in het voorontwerp van decreet juridisch getoetst werden aan het grondwettelijk kader. De Vlaamse Onderwijsraad vraagt evenwel de vrijgave van deze juridische analyses.

¹ [Memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken, 30 januari 2026.](#)

² [Decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad, 2 april 2004.](#)

De Vlaamse Onderwijsraad onderschrijft de uitdagingen in de omgevingsanalyse en de probleemstelling in de memorie van toelichting en de nota. We begrijpen dat de Vlaamse Regering de organisatie wil optimaliseren.

Het is echter niet duidelijk waarom de Vlaamse Regering deze organisatorische wijziging koppelt aan een financiële besparing. Het regeerakkoord koppelt de verbetering van de organisatie aan een versterking van de scholen, niet aan een besparingslogica.³ De Vlaamse Onderwijsraad wijst deze besparingslogica in het onderwijs af en bovendien stellen we vast dat de besparing grotendeels door het officieel onderwijs gedragen moet worden.

Bij gebrek aan inzage in de uitvoeringsbesluiten ziet de Vlaamse Onderwijsraad niet hoe de voorstellen de organisatie zouden verbeteren en hoe ze zouden leiden tot de voorgenomen besparingen. Ondanks de aanvullingen in de nota aan de regering en de memorie van toelichting blijven een aantal voorstellen in het voorontwerp van decreet vaag, verschillende vragen blijven onbeantwoord en nieuwe vragen dienen zich aan.

De Vlaamse Onderwijsraad vraagt aan de Vlaamse Regering om de beleidsmatige onderbouwing te verduidelijken mede op basis van onderstaande vaststellingen en vragen.

4 Vaststellingen en vragen met betrekking tot de voorgestelde optimalisatie

Voorstellen van de Vlaamse Regering

Het voorontwerp van decreet laat toe om in het basis- en secundair onderwijs lestijden- en lesuren gegroepeerd aan te bieden, op voorwaarde dat het totale aantal lestijden- of -uren behouden blijft over het hele schooljaar. Lessen levensbeschouwelijk onderwijs kunnen gebundeld worden zodat scholen bijvoorbeeld vier uren per twee weken kunnen aanbieden. Daarnaast zijn scholen niet meer verplicht om de lessen parallel te organiseren.

Deze organisatorische regeling wordt gekoppeld aan de herziening van de financiering zodat “grotere klasgroepen, klassen over onderwijsvormen heen (in het secundair onderwijs) en minder voordelige splitsingsnormen”⁴ mogelijk worden.

In de plenaire vergadering van 3 februari geeft de minister van Onderwijs en Vorming aan dat ze over de klassplitsingsnormen in overleg gaat met “de verantwoordelijken, de godsdiensten en de koepels”.⁵

Vaststellingen en vragen

De Vlaamse Onderwijsraad beschikt over onvoldoende informatie om de efficiëntie en effectiviteit van de maatregelen te kunnen inschatten. Daarom vragen we aan de Vlaamse Regering om de uitvoeringsbesluiten over de operationalisering van de organisatorische optimalisaties gelijktijdig ter beschikking te stellen.

³ Vlaamse Regering (2024). [Vlaams Regeerakkoord 2024-2029](#), p. 140.

⁴ [Memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken, 30 januari 2026.](#)

⁵ Vlaams Parlement. [Verslag plenaire vergadering van 3 februari 2026, 14 uur.](#)

Verder heeft de raad voornamelijk vragen bij de voorgestelde maatregelen:

- Op welke manier passen de maatregelen in een consequent, consistent en duurzaam onderwijsbeleid? Ook in eerdere adviezen vragen we om een doordachte, coherente financiering gebaseerd op een langetermijnvisie.⁶ Gaan de organisatorische maatregelen in het voorontwerp van decreet bijvoorbeeld niet in tegen het eerdere besluit van 19 december 2025 over het investeringsbeleid onderwijsinfrastructuur?⁷ In deze beslissing komen enkel de “klassieke scholengebouwen” met “afzonderlijke, fysiek omsloten en afsluitbare leslokalen” in aanmerking voor subsidiëring of financiering. Werd bij het opstellen van het voorontwerp rekening gehouden met deze eerdere beslissing? Wordt er geanticipeerd op een bijkomende complexiteit door de grotere organisatorische speelruimte? Vraagt dit niet om een sterke regie en duidelijke afspraken?
- In welke mate zullen deze beslissingen op termijn tóch een impact hebben op de eigenheid van de levensbeschouwelijke vakken, de pedagogische werkwijze en de inhoud? Wordt er rekening gehouden met het feit dat het vak ingebed is in een onderwijstraditie?⁸
- Wat zal de impact zijn van de flexibilisering op de kwaliteit?
- Hoe zal de Vlaamse Regering met deze maatregelen tegemoet komen aan de opmerkingen van het Grondwettelijk Hof, namelijk dat optimalisaties de keuzevrijheid niet mogen beletten, ondermijnen of bestraffen?
- Komt de keuzevrijheid ook niet in het gedrang wanneer de maatregelen al op 1 september 2026 in werking treden? Ouders moeten zich in deze periode aanmelden om hun schoolvoorkeur voor volgend schooljaar aan te geven. Hoe zullen ze tijdig over de nodige informatie beschikken over de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken om een weloverwogen schoolkeuze te maken?
- En tot slot vragen we ons af hoe het leerrecht van de jongeren voor de levensbeschouwelijke vakken gegarandeerd wordt als de concrete organiseerbaarheid van deze vakken niet mogelijk blijkt te zijn.

⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Werk maken van coherente financiering op basis van langetermijnvisie](#), 29 januari 2026.

⁷ [Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 oktober 2007 houdende vaststelling van de regels die de behoefte aan nieuwbouw of uitbreiding bepalen en van de fysische en financiële normen voor de schoolgebouwen, internaten, centra voor leerlingenbegeleiding en leersteuncentra, wat betreft de focus op klassieke schoolgebouwen, 19 december 2025.](#)

⁸ Erkende Instanties & Vereniging Levensbeschouwelijke Vakken (2023). [Memorandum levensbeschouwelijke vakken in het officieel onderwijs. Kansen voor ontwikkeling en democratie](#), p. 3: “De levensbeschouwelijke vakken staan in een onderwijstraditie die gegroeid is en permanent groeiend is, met leerplannen en leerplanactualisaties, gevormde en zich navormende leraren en inspecteurs-adviseurs, met een klemtoon op de band tussen het klasgebeuren en wat zich vanuit de actualiteit van de samenleving aandient. En dat met aandacht voor het eigen levensbeschouwelijk profiel van elke leerling en het onderzoekend en dialogerend leren als kernmethodiek, waarbij de klasgroep functioneert ‘als leergemeenschap’.”

5 Vaststellingen en vragen met betrekking tot de financiële regeling

Voorstellen van de Vlaamse Regering

De nota aan de Vlaamse Regering geeft aan dat de beschreven maatregelen als ‘krijtlijnen’ dienen om de voorgenomen besparingen te realiseren. De gedetailleerde financiële en organisatorische concretisering zal later via andere uitvoeringsbesluiten gebeuren. Hiermee wordt niet ingegaan op de opmerking van de Inspecteur van Financiën om de financiële herziening te schrappen.

Vaststellingen en vragen van de Vlaamse Onderwijsraad

Heeft de Vlaamse Regering rekening gehouden met mogelijke bijkomende investeringskosten om de voorgestelde organisatorische maatregelen toe te passen? De Vlaamse Onderwijsraad denkt bijvoorbeeld aan de organisatie van vervoer om lessen bij te wonen op andere scholen en de digitale implicaties om interactief afstandsonderwijs kwaliteitsvol uit te rollen.

De inwerkingtreding van de voorgestelde maatregelen is 1 september 2026. Werd er, bij het vastleggen van deze datum, voldoende rekening gehouden met de dynamiek van schoolstructuren en -organisatie? Krijgen scholen de nodige tijd om te overleggen en de maatregelen op een werkbare en kwaliteitsvolle manier te organiseren, zeker omdat er nog uitvoeringsbesluiten moeten volgen?

6 Aanbevelingen

De Vlaamse Onderwijsraad vraagt om in de verdere uitwerking van het voorontwerp van decreet duidelijke en transparante informatie te voorzien over de normen die gehanteerd zullen worden en het effect van de voorziene besparingen, op het leerrecht van de jongeren, de organiseerbaarheid en de gevolgen voor het personeel.

Voorzie een gelijktijdige behandeling van de uitvoeringsbesluiten zodat scholen de nodige ruimte krijgen om zich te kunnen organiseren en leerkrachten zich kunnen voorbereiden, met het oog op de inwerkingtreding op 1 september 2026.

Daarnaast legt de Vlaamse Onderwijsraad de nadruk op het belang van coherentie en consistentie in het onderwijsbeleid. Beleidskeuzes over organisatie, financiering en infrastructuur moeten op elkaar worden afgestemd zodat scholen in een duidelijk en werkbaar kader kunnen werken.

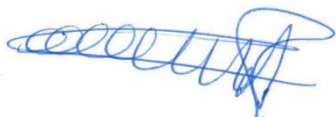
7 Tot slot

Tot slot wil de Vlaamse Onderwijsraad zijn waardering uiten voor de levensbeschouwelijke vakken en hun leerkrachten. Het vak draagt bij tot de totale vorming van de leerlingen als actieve en kritische burger. En het zijn de leerkrachten levensbeschouwing die vanuit hun betrokkenheid voor de school en de leerlingen, elke dag hun pedagogische expertise inzetten om dit kwaliteitsvol en ambitieus te doen.

Zoals aangegeven bij aanvang van dit advies, is de Vlaamse Onderwijsraad zich bewust van de complexiteit van het dossier. De Vlaamse Onderwijsraad waardeert het voornemen van de minister om verder in overleg te gaan met de betrokkenen.

Met dit advies brengt de Vlaamse Onderwijsraad inzichten, aandachtspunten en vragen uit het brede onderwijsveld samen. De opmerkingen en aanbevelingen willen het verdere overleg voeden en versterken. Ze zijn erop gericht bij te dragen aan beslissingen die juridisch onderbouwd, organisatorisch haalbaar en pedagogisch verantwoord zijn, zodat ze gedragen kunnen worden door het brede onderwijslandschap.

Marleen Colpin
plaatsvervangend secretaris Algemene Raad

Ann Verreth
voorzitter